

**PARTENERIATUL TRANSATLANTIC PENTRU COMERȚ ȘI INVESTIȚII
(TTIP) – PROBLEME SENSIBILE ÎN CADRUL NEGOCIERILOR****THE TRANSATLANTIC TRADE AND INVESTMENT PARTNERSHIP (TTIP)
– SENSITIVE ISSUES ON THE NEGOTIATIONS AGENDA**

George - Cornel Dumitrescu*

*Institutul de Economie Mondială – Academia Română, București, România***Rezumat**

Lucrarea de față își propune să evidențieze câteva dintre problemele sensibile aflate pe agenda negocierilor dintre SUA și UE privind Parteneriatul Transatlantic pentru Comerț și Investiții (TTIP), și anume drepturile de proprietate intelectuală și siguranța alimentară. Totodată, reliefează anumite aspecte de transparență în relația dintre negociatori și cetățenii părților implicate, care au determinat o lipsă de receptivitate, sau chiar opoziția unei părți a participanților direct interesați în aceste negocieri. Lucrarea se bazează pe analiza literaturii de specialitate pe tema abordată și pe prelucrarea și interpretarea datelor statistice și a informațiilor puse la dispoziție de instituții relevante din UE și SUA.

Cuvinte-cheie: UE, SUA, TTIP, TPP, drepturi de proprietate intelectuală, indicații geografice**Clasificare JEL:** F13, F42, Q17, Q56**Abstract**

This paper aims to discuss some of the most sensitive issues negotiated by the USA and the EU in the framework of the Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP), namely intellectual property rights and food safety. It also emphasizes certain transparency aspects arising from the interaction between the negotiators and the citizens of both parties, which have led to a lack of acceptance or even opposition from a part of the stakeholders. The analysis in our paper is based on both insights from the current literature and statistical data and information provided by relevant institutions from the EU and the US.

Keywords: EU, USA, TTIP, TPP, intellectual property rights, geographical indication**JEL Classification:** F13, F42, Q17, Q56

---

* Autor de contact: dr. George - Cornel Dumitrescu, e-mail: george.cornel@gmail.com.

1. Considerente generale privind Parteneriatul Transatlantic pentru Comerț și Investiții

Ideea de creare a unei zone de liber schimb transatlantice a apărut în anii 1990, fiind susținută de companiile care făceau afaceri pe cele două maluri ale Atlanticului, din necesitatea de a reduce cu precădere barierele netarifare în calea comerțului. În contextul în care performanțele economice ale țărilor BRICS (Brazilia, Rusia, India, China și Africa de Sud) din ultimele decenii tind să determine, pe termen mediu și lung, o diminuare a importanței UE și SUA pe scena comercială mondială, nevoia unui bloc comercial transatlantic a devenit actuală și relativ urgentă.

La sfârșitul anului 2011, s-a constituit *Grupul de lucru la nivel înalt UE-SUA pentru locuri de muncă și creștere economică*, menit să elaboreze cea mai potrivită strategie de consolidare a relațiilor comerciale bilaterale între cele două entități economice și politice. Membrii Grupului au ajuns la concluzia că semnarea unui acord de parteneriat în domeniul comerțului și investițiilor ar fi o soluție pentru crearea celei mai mari zone de comerț liber din lume, care asigură în prezent aproximativ jumătate (46%) din PIB-ul mondial, în condițiile în care deține doar 12% din populația planetei.

La data de 17 iunie 2013, președintele SUA, președintele Consiliului European și premierul Marii Britanii au anunțat lansarea negocierilor privind Parteneriatul Transatlantic pentru Comerț și Investiții (TTIP).

Potrivit datelor statistice ale Comisiei Europene, investițiile totale ale SUA în UE sunt de trei ori mai mari decât în Asia, iar cele ale Uniunii Europene în SUA sunt de opt ori mai mari decât în India și China cumulativ (Comisia Europeană, 2013). Obiectivul inițial al celor două părți a fost să realizeze un parteneriat al standardelor înalte, ambițios și cuprinzător care să ofere beneficii în materie de competitivitate internațională, să genereze locuri de muncă și creștere economică în SUA și UE.

Într-o sinteză a studiilor referitoare la avantajele pe care TTIP le-ar avea pentru Uniunea Europeană, Felbermayr (2016) evidențiază că, în funcție de autor, proiecțiile privind modificarea PIB variază de la -0,5% la 3,9%, cele referitoare la modificarea salariilor de la 0,5% la 3,9%, iar cele privind crearea de noi locuri de muncă de la 0 la 1,3 milioane (Tabelul 1). Schubert și Saz-Carranza (2016) arată că, potrivit altor analize, avansul PIB datorat TTIP ar varia între 0,3 și 0,7% în cazul UE și 0,4-1,33% în cazul SUA.

În cadrul negocierilor, cele două părți urmăresc atingerea unor obiective prioritare, incluzând:

- eliminarea barierelor tehnice din comerțul cu bunuri tangibile și asigurarea unei mai mari compatibilități a certificărilor și calificărilor în vederea consolidării comerțului bilateral cu servicii;
- realizarea unei protecții înalte pentru investitorii proprii ce activează în statul partener;
- accesul la licitațiile publice;
- îmbunătățirea protecției drepturilor de proprietate intelectuală.

Tabelul 1: Analiza comparativă a studiilor privind avantajele/dezavantajele TTIP pentru UE

Efectul/Autorul	CEPR ¹ (2013), WTI ² (2016)	Bertelsmann (2013)	CEPII ³ (2013)	Aichele et al. (2014)	Egger et al. (2015)	Felbermayr et al. (2015)	Capaldo (2014)
Modificarea PIB	0,5%	5,0%	0,3%	2,1%	2,3%	3,9%	-0,5%
Modificare salariu	0,5%	2,3%	-	-2,1%	-	3,9%	-
Locuri de muncă (milioane)	0	1,3	0	0	0	0	-0,6

Note: ¹ Centre for Economic Policy Research, London, England; ² World Trade Institute, Bern, Switzerland;

³ Centre de recherche français dans le domaine de l'économie internationale, Paris, France.

Sursa: Felbermayr (2016).

În tabelul 2 se observă un impact pozitiv al implementării Parteneriatului în cazul tuturor indicatorilor analizați. Este de subliniat faptul că importurile țărilor membre ale UE din SUA cresc mai mult decât exporturile acestora în SUA, atât în scenariul ambițios, cât și în cel modest. Potrivit analiștilor Comisiei Europene, TTIP ar determina o creștere a economiei UE cu aproximativ 120 de miliarde de euro (0,5% din PIB) și o sporire a economiei SUA de 95 de miliarde de euro, respectiv 0,4% din PIB-ul american (Vinceti, 2016).

Tabelul 2: Avantajele implementării TTIP

Țara	Creșterea PIB (%)		Creșterea VN (%)		Creșterea exporturilor în SUA (%)		Creșterea importurilor din SUA (%)	
	Scenariu modest	Scenariu ambițios	Scenariu modest	Scenariu ambițios	Scenariu modest	Scenariu ambițios	Scenariu modest	Scenariu ambițios
Franța	0,21	0,39	0,12	0,23	14,6	24,34	17,71	28,99
Germania	0,32	0,58	0,25	0,51	20,97	38,34	38,34	59,96
România	0,14	0,26	0,11	0,16	13,67	20,33	22,02	35,79

Sursa: European Commission (2016a).

Erixon (2013) susține că una dintre cele mai mari ambiții ale UE în negocierile privind TTIP este relansarea activității economice afectate de recenta criză economică și financiară. Din această perspectivă, un acord de liber schimb este echivalentul unei reforme structurale „ieftine”. Însă, este la fel de adevărat că acordurile de liber schimb duc la o distribuție inegală a câștigurilor și pierderilor rezultate din reformele structurale. Îndeosebi în acordurile regionale pot să apară distorsiuni ale piețelor și efecte sociale și economice negative (Richter și Schaffer, 2014).

Potrivit autorilor Efler și Huber (2014), Parteneriatul Transatlantic pentru Comerț și Investiții are o „enormă” dimensiune economică, democratică și politică. Autorii subliniază faptul că, în forma actuală, acordul prezintă probleme semnificative din perspectiva respectării principiilor democratice și ale statului de drept.

În afară de avantajele economice, atât SUA, cât și UE sunt motivate de interese strategice. Cele două entități doresc „să facă jocurile”, cât se mai poate, în comerțul mondial și să fixeze standardele la care celelalte țări să se alinieze dacă vor să se mențină în „jocul global”. În acest sens, Griffith *et al.* (2015), evidențiază că timp de aproximativ 50 de ani (1947-1995), SUA și-au concentrat politica comercială pe acordurile multilaterale din cadrul GATT (Acordul General pentru Tarife Vamale și Comerț). Odată cu înființarea Organizației

Mondiale a Comerțului (OMC), atenția americanilor s-a îndreptat către acordurile bilaterale, în cadrul cărora își puteau exercita mai bine puterea de negociere decât în cadrul „diluată” al OMC.

Obiectivul urmărit de SUA era acela de a realiza o masă critică de acorduri care să atragă „gravitațional” și alte state dispuse să se mențină în „jocul” comercial internațional. Scopul final era acela de a încorpora prevederile acordurilor bilaterale în schema multilaterală a OMC. Griffith *et al.* (2015) sunt de părere că, în ultimii 20 de ani, puterea relativă a SUA și UE în cadrul OMC a scăzut, în timp ce dezacordurile privind natura demersurilor de liberalizare a comerțului au crescut.

Structura economică a țărilor BRICS, în care statul este un actor economic central, nu este compatibilă cu prevederile Consensului de la Washington, care prevede un rol redus al statului în economia de piață. În acest context, autorii menționați susțin că țările BRICS au blocat continuarea procesului de liberalizare a comerțului în cadrul OMC în condițiile susținute de țările occidentale. Această stare de fapt a determinat ca SUA să încerce să își implementeze viziunea privind liberalizarea comerțului mondial prin intermediul altor instrumente, și anume al mega-acordurilor TPP¹ și TTIP.

2. Trei probleme sensibile pe agenda negocierilor

2.1 Lipsa de transparență a procesului de negociere

Până în luna octombrie 2014, documentele de negociere, propunerile celor două părți, materialele suport și agenda discuțiilor erau considerate drept confidențiale, la acestea neavând acces nici măcar membrii Parlamentului European. „Guvernul (n.n. german) nu deține informații precise referitoare la componența grupului (n.n. Grupul de lucru la nivel înalt UE-SUA pentru locuri de muncă și creștere economică). Comisia Europeană a decis să nu publice nicio informație în această privință” (Efler și Huber, 2014).

Conținutul mandatului Consiliului European dat Comisiei Europene pentru a negocia TTIP a fost adus la cunoștința cetățenilor europeni abia în octombrie 2014, ca urmare a presiunilor opiniei publice (generate de scurgerea unor informații privind negocierile de la unii reprezentanți ai Partidului Verde din Germania). Într-un studiu publicat de Partidul Verde se arată că „pe termen mediu, toate standardele europene cu privire la protejarea agriculturii, prin interzicerea organismelor modificate genetic (OMG), vor fi coborâte”. Mai mulți parlamentari europeni au afirmat că nici TTIP, nici CETA² sau alte acorduri comerciale nu

---

¹ Parteneriatul Transpacific sau Acordul de parteneriat transpacific (TPP) este un tratat comercial și de investiții negociat de 12 țări (Australia, Brunei, Canada, Chile, Japonia, Malaysia, Mexic, Noua Zeelandă, Peru, Singapore, Statele Unite ale Americii și Vietnam). Pentru a intra în vigoare, el trebuia ratificat în termen de doi ani de la data semnării textului final (4 februarie 2016) de către parlamentele naționale. SUA s-au retras din Parteneriat la data de 23 ianuarie 2017.

² CETA – Acordul economic și comercial cuprinzător dintre UE și Canada. Negocierile dintre UE și Canada privind CETA au demarat la 6 mai 2009 și s-au încheiat la 26 septembrie 2014. Textul a fost aprobat de Consiliu și semnat cu ocazia reuniunii la nivel înalt UE-Canada din 30 octombrie 2016. Acesta a fost trimis Parlamentului European spre aprobare, după care va trebui să fie ratificat de statele membre în conformitate cu dispozițiile lor constituționale interne. Acesta va fi primul acord economic cuprinzător al UE cu o țară înalt industrializată (Parlamentul European, 2017).

vor fi avizate de Parlamentul European, atât timp cât nu vor respecta întru totul legislația comunitară cu privire la OMG” (ȘtiriAgricole.ro, 2015). „Caracterul secret al discuțiilor, îndeosebi în SUA, a alimentat suspiciunea publicului față de negociatori și a complicat misiunea acestora de a ajunge la un consens atât în materie de substanță, cât și de proces al cooperării” (Parker, 2016).

O analiză a paginilor web dedicate TTIP din SUA și UE relevă faptul că există diferențe mari în privința transparenței negocierilor. Pe pagina de internet a Comisiei Europene, există informații referitoare la fiecare rundă de negocieri (documente de poziție, explicații, date, fișe etc.). Pe pagina Biroului reprezentantului pentru comerț al SUA (USTR), sunt foarte puține informații relevante despre stadiul și conținutul negocierilor. Parker (2016) subliniază că atât USTR, cât și Oficiul pentru informații și reglementare (OIRA) au avut comitete consultative dominate de reprezentanții industriei, rezultatele negocierilor fiind în favoarea acestui sector al economiei, cu consecințe negative, din cel puțin două puncte de vedere, și anume:

1. procesul decizional a fost defectuos, întrucât specialiștii și părțile interesate cu expertiză și experiență nu au fost consultați în probleme tehnice complexe;
2. o politică de „secretomanie oficială” lasă părțile interesate pradă speculațiilor în privința pozițiilor de negociere ale SUA.

Referitor la procesul decizional, Efler și Huber (2014) arată că nu este foarte clar cine decide în final în privința TTIP. În domeniul politicilor comerciale și de investiții are atribuții UE, dar în cazul competențelor naționale privind „acordul mixt” (n.n. investițiile de portofoliu), statele membre sunt îndreptățite să hotărască. Această situație ar impune dezbateri și decizii în parlamentele statelor membre ale UE sau chiar organizarea de referendumuri.

Pentru a căpăta legitimitate, Comisia Europeană invocă în mod repetat faptul că TTIP trebuie aprobat de Parlamentul European, dar acesta din urmă nu are putere de a face modificări în textul Parteneriatului; poate aproba sau nu textul final, însă conținutul intră în sfera atribuțiilor Comisiei Europene, în baza mandatului primit de la Consiliul European. Prin urmare, puterea suverană în cadrul procesului de negocieri aparține Comisiei și Consiliului.

Efler și Huber (2014) subliniază că, de partea cealaltă a Atlanticului, Congresul SUA poate amenda acordurile negociate și are la dispoziție timpul necesar pentru realizarea de dezbateri în cerc restrâns pentru perfecționarea conținutului acestora.

2.2 Problemele referitoare la drepturile de proprietate intelectuală

Potrivit Comisiei Europene (2015), problemele legate de *drepturile de proprietate intelectuală (DPI)* au o importanță deosebită pentru statele UE, întrucât inovarea și creativitatea stimulează creșterea economică și, implicit, determină crearea de noi locuri de muncă și diversificarea ofertei în cele două entități aflate în negocieri.

În categoria drepturilor de proprietate intelectuală intră brevetele, mărcile înregistrate, desenele și modelele, drepturile de autor și indicațiile geografice. Analizii Comisiei consideră că firmele care utilizează intensiv DPI asigură aproximativ 42% din PIB-ul UE (5,7 trilioane

de euro) și angajează aproximativ 38% din forța de muncă a Uniunii (EUIPO, 2016). Din această perspectivă, în cadrul negocierilor UE dorește să stabilească împreună cu SUA unele principii comune care să aibă la bază normele și practicile existente în UE și SUA: unele angajamente obligatorii privind aspecte importante, cum ar fi **indicațiile geografice (IG)**, și unele aspecte legate de drepturile de autor pe care UE le protejează deja, cum ar fi drepturile de suită pentru artiștii plastici, drepturile de interpretare publică și drepturile de difuzare.

Ambele părți sunt mari producători de vinuri, brânzeturi, uleiuri etc., produse care au o valoare comercială importantă pe ambele maluri ale Atlanticului. Watson (2015) arată că: „Nu e doar o simplă problemă de a decide ce este brânza feta sau șampania și cine poate să folosească cele două cuvinte. Schema de protecție a indicației geografice a Uniunii Europene este parte a unor politici mult mai cuprinzătoare care caută să păstreze metodele tradiționale de producție și un mod de viață în fața globalizării”.

Torvald (2014) a sintetizat prevederile Raportului final al Grupul de lucru la nivel înalt UE-SUA pentru locuri de muncă și creștere economică din 11 februarie 2013, în care atât SUA, cât și UE și-au exprimat hotărârea de a milita pentru un nivel înalt al protecției drepturilor de proprietate intelectuală. Potrivit Raportului, doar un număr limitat de aspecte legate de DPI vor fi abordate în cadrul negocierilor TTIP, în condițiile în care în Raportul interimar, Grupul și cele două părți au convenit că va fi imposibil „să reconcilieze multiplele diferențe”. În SUA, arată Torvald, mediul de afaceri este divizat. Astfel, companiile farmaceutice consideră vitală includerea DPI în Parteneriat. În SUA au fost identificate 75 de industrii intensive în materie de proprietate intelectuală, din totalul de 313. Aceste industrii oferă 27,1 milioane de locuri de muncă, acoperind 18,8% din totalul angajării în SUA. Pe de altă parte, companiile online („internet companies”) vor un acord fără DPI. SUA și-au pus amprenta pe multe dintre prevederile ACTA³, și acest fapt s-a dovedit a fi un inhibitor al acceptării acordului în Europa.

Protecția indicațiilor geografice (IG) este o problemă care necesită atenție și deschidere din partea celor două entități aflate în negocierea TTIP. Potrivit experților europeni, o mare parte a alimentelor și băuturilor produse în UE sunt procesate în anumite regiuni specifice, purtând „denumiri de origine” care reflectă locul din care provin (Tiroler Speck, jambon din Austria; Grappa, o băutură spirtoasă din Italia; Beaufort, un tip de brânză originar din Franța).

---

³ Acord comercial de combatere a contrafacerii între Uniunea Europeană și statele membre ale acesteia, Australia, Canada, Japonia, Republica Coreea de Sud, Statele Unite Mexicane, Regatul Maroc, Noua Zeelandă, Republica Singapore, Confederația Elvețiană și Statele Unite ale Americii.

Tabelul 3: Sinteza aspectelor sensibile sau controversate în negocierile privind DPI și IG

Sensibilitate/motive de îngrijorare	Măsuri luate de Uniunea Europeană
1. ACTA	
Prin adoptarea TTIP se poate încerca introducerea disimulată a anumitor norme pe care UE a încercat mai întâi să le adopte în cadrul unui proiect de acord comercial de combatere a contrafacerii (ACTA), pe care Parlamentul European le-a respins.	UE și SUA dispun deja de norme detaliate de punere în aplicare, în timp ce alte câteva țări care intenționau să adere la ACTA nu dispun de astfel de norme. Prin urmare, nu vom negocia reguli cu privire la aspecte, precum: <ul style="list-style-type: none"> • aplicarea de sancțiuni penale; • răspunderea furnizorilor de servicii de internet.
2. Creșterea prețurilor	
Regulile legate de DPI din cadrul TTIP ar putea duce la creșterea prețurilor pentru produsele farmaceutice noi.	Echilibrul care există în prezent între inovare și menținerea medicamentelor la prețuri accesibile este esențial pentru serviciile de sănătate publică. Nu vom schimba această situație prin modificarea regulilor legate de DPI.
3. Indicații geografice (IG)	
Actualul sistem european de IG protejează agricultorii și producătorii de alimente, împiedicând importurile de produse care încalcă drepturile de proprietate intelectuală. TTIP ar putea duce la slăbirea acestui sistem.	UE nu va fi niciodată de acord să reducă protecția pe care o oferă în prezent indicațiilor geografice în Europa. Produsele externe care utilizează denumiri protejate nu ar putea să intre vreodată pe piața UE.

Sursa: Comisia Europeană (2015).

Analizii Comisei Europene (2015) evidențiază că UE și SUA asigură protecția denumirilor de origine în moduri diferite, și anume: legislația UE le protejează sub formă de „indicații geografice” (IG), iar legislația SUA permite producătorilor să protejeze aceste denumiri sub formă de mărci comerciale și, în acest context, multe dintre produsele europene nu sunt protejate în SUA. Astfel, în SUA se vând produse cu denumiri de origine dintr-o anumită regiune a UE (n.n. Parmesan în SUA, Parmiggiano Reggiano în UE), care nu sunt produse în acea regiune, ci în SUA sau în altă țară. Această „confuzie” nu este favorabilă nici producătorilor europeni, dar nici consumatorilor americani, care sunt astfel induși în eroare.

În cadrul negocierilor TTIP, Uniunea Europeană își propune să asigure protejarea unei liste cu IG proprii, prin introducerea unor reglementări care să împiedice utilizarea lor abuzivă de către alți producători (Comisia Europeană, 2015).

Făcând o incursiune în negocierile recente dintre SUA și UE, Gaeta și Corsinovi (2015) subliniază că acordul din anul 2006 privind promovarea vinurilor, aprobat prin Decizia Consiliului 2006/232/EC, nu a rezolvat problema referitoare la dreptul de a folosi numele considerate la acel moment semi-generice și care au fost „promovate” la categoria generice. Prin urmare, producătorilor americani de vinuri care își comercializau în trecut vinurile sub denumirea de Chianti californian, de exemplu, li s-au creat condițiile de a continua această practică, contestată de Uniunea Europeană. Potrivit sistemului american de clasificare, arată cei doi autori, sistemul pentru simboluri geografice relevante este împărțit în trei categorii, și anume: generice, semi-generice și non-generice. Prin urmare, dacă numele „vermouth” este clasificat ca generic, atunci nu beneficiază de nicio protecție în SUA. Numele considerate semi-generice, adică acelea care au o semnificație geografică, dar care reprezintă și o anumită categorie de produs, spre exemplu, Burgundy, Champagne, Chianti, Malaga, Marsala, Madeira etc., pot fi folosite atât timp cât originea americană a vinului este clar declarată

consumatorului, iar vinul îndeplinește standardele de calitate impuse de Codul de Reglementări Federale (CFR). Potrivit codului fiscal american, numele semi-generice sunt nume cu semnificație geografică, fiind totodată și denumire de clasă și tip pentru vinuri. Prin urmare, comercializarea șampaniei New York este permisă în SUA, dacă eticheta arată clar podgoria din care provine (California, Napa Valley etc.).

Precondiția pentru ca un nume să fie considerat negeneric, arată Gaeta și Corsinovi (2015), este ca la momentul achiziției, clientul să poată să asocieze vinul cu regiunea geografică la care se referă numele. În această logică, Bordeaux sau Médoc sunt nume negenerice, întrucât americanii asociază vinul cu originea lui. În SUA, reputația unui vin este determinată de brandul privat.

Acordul TRIPs⁴ din cadrul OMC abordează IG ca pe o formă de proprietate intelectuală care presupune protecție guvernamentală și recunoaștere bilaterală în comerțul internațional.

Articolul 22 al Acordului se aplică tuturor bunurilor și conferă un nivel de protecție standard. Astfel:

- prin indicații geografice se înțeleg indicații care servesc la identificarea unui produs ca fiind originar din teritoriul unui membru, sau al unei regiuni ori localități din acest teritoriu, în cazurile în care o calitate, un renume sau o altă caracteristică anume a produsului poate fi atribuită în mod esențial acestei origini geografice;
- membrii sunt ținuți să prevadă mijloacele juridice care să permită părților interesate să împiedice utilizarea, în desemnarea sau prezentarea unui produs, a oricărui mijloc care indică sau sugerează că produsul în cauză este originar dintr-o regiune geografică alta decât locul adevărat de origine într-un mod care să inducă publicul în eroare cu privire la originea geografică a produsului;
- un membru va refuza sau va anula, fie din oficiu dacă legislația sa îi permite, fie la cererea unei părți interesate, înregistrarea unei mărci de fabrică sau de comerț care conține o indicație geografică, sau este constituită dintr-o astfel de indicație, pentru produse care nu sunt originare din teritoriul indicat, dacă utilizarea acestei indicații în marca de fabrică sau de comerț pentru astfel de produse în acest membru este de natură să inducă publicul în eroare cu privire la locul adevărat de origine;
- protecția menționată la paragrafele 1, 2 și 3 va fi aplicabilă contra unei indicații geografice care, chiar dacă este literalmente exactă în ceea ce privește teritoriul, regiunea sau localitatea din care produsele sunt originare, face să se înțeleagă în mod greșit de către public că produsele sunt originare dintr-un alt teritoriu.

Articolul 23 al Acordului TRIPs oferă un nivel de protecție superior pentru IG aferentă vinurilor și băuturilor spirtoase. Astfel:

- fiecare membru este ținut să prevadă mijloacele juridice care să permită părților interesate să împiedice utilizarea unei indicații geografice care identifică vinuri cu alte vinuri care nu sunt originare din locul indicat de indicația geografică

---

⁴ TRIPs (Acordul privind aspectele drepturilor de proprietate intelectuală legate de comerț) stabilește standardele minime privind proprietatea intelectuală, standarde cărora trebuie să li se supună toate statele membre ale OMC.

respectivă, sau care identifică produsele spirtoase cu produse spirtoase care nu sunt originare din locul indicat prin indicația geografică respectivă, chiar în cazurile în care originea adevărată a produsului este indicată, sau în cazurile în care indicația geografică este utilizată în traducere sau este însoțită de expresii cum ar fi „de genul”, „de tipul”, „de stilul”, „imitație” sau altele;

- pentru a facilita protecția indicațiilor geografice pentru vinuri, vor fi purtate negocieri la Consiliul TRIPs cu privire la constituirea unui sistem multilateral de notificare și de înregistrare a indicațiilor geografice pentru vinurile susceptibile de a beneficia de o protecție în rândul membrilor care participă la sistem.

Articolul 24 al Acordului TRIPs oferă excepțiile pentru produsele a căror denumire a devenit generică sau au fost deja înregistrate ca marcă de comerț. Astfel, nu se va cere unui membru să aplice prevederile referitoare la o indicație geografică a oricărui alt membru pentru produsele și serviciile pentru care indicația pertinentă este identică cu termenul uzual utilizat în vocabularul curent ca nume comun al acelor produse sau servicii pe teritoriul aceluia membru. Nicio prevedere nu va cere unui membru să aplice prevederile prezentei secțiuni în ceea ce privește o indicație geografică a oricărui alt membru pentru produsele viticole pentru care indicația pertinentă este identică cu numele uzual al unei varietăți de struguri existente pe teritoriul aceluia membru la data intrării în vigoare a Acordului OMC. De asemenea, nu va exista obligația de a proteja indicațiile geografice care nu sunt protejate în țara lor de origine sau care încetează să fie protejate, ori care cad în desuetudine în țara respectivă.

Acordul TRIPs admite legătura dintre produs și teritoriu în indicațiile geografice, dar nu face nicio referire la binomul percepția umană - IG. Prin urmare, regulile interne americane nu sunt întocmai cu prevederile multilaterale din cadrul OMC.

Wirth (2015) arată că mandatul privind Runda Doha a identificat două elemente care ar fi determinat o creștere a protecției indicației geografice, și anume:

1. crearea unui registru multilateral pentru vinuri și produsele spirtoase; și
2. extinderea nivelului de protecție din articolul 23 al TRIPs la alte categorii de produse, cum ar fi brânzeturile, carnea uscată etc., care nu sunt acoperite de prevederile art. 22 al TRIPs. Wirth mai subliniază că IG în cadrul Acordului CETA prevede un nivel de protecție mai ridicat la o gamă mai largă de produse, inclusiv cele menționate anterior (brânzeturi și carne uscată, uleiuri și grăsimi animale, oțet, gemuri etc.).

Față de TRIPs, în definiția indicației geografice din CETA (art. 20.16) se înlocuiește „produsul” cu produsele agricole sau alimentele care sunt originare din teritoriul, o regiune sau localitate din teritoriul partenerului. Aceste produse agricole și alimente sunt consemnate în Anexa 20-A, în care, din păcate, România are înregistrat doar magiunul de prune de Topoloveni, în vreme ce Franța are înregistrate 42 de produse, Italia (41), Spania (27), Portugalia (20), Germania (14), Grecia (16), Ungaria și Cehia câte 2.

Protecția în cadrul CETA se acordă bilateral pentru IG din Anexa 20-A, dacă produsul nu este originar din teritoriul partenerului, sau dacă este originar din teritoriul partenerului dar

nu este prelucrat/produs în concordanță cu legile și reglementările celeilalte părți aplicabile dacă produsul ar intra în consum în acea parte.

Interesantă este precizarea de la excepții, care se referă la produsele din Anexa 20-A care au un asterisc (feta, munster, asagio, fontina, gorgonzola) și care vor putea fi comercializate în Canada atunci când utilizarea acestor termeni este însoțită de expresii ca: „tip”, „stil”, „imitație” sau asemănătoare, *intrând, astfel pe teritoriul reglementărilor americane în domeniu.*

Produsele din Anexa 20-A cu 2 asteriscuri, de exemplu Nürnberger Bratwürste (din clasa proaspăt, congelat sau carne procesată), nu vor fi oprite de la comercializare în Canada pentru producătorii care le-au comercializat cel puțin cinci ani înaintea datei de 18 octombrie 2013. O perioadă tranzitorie de cinci ani de la intrarea în vigoare a CETA vor putea fi comercializate și produsele cu două asteriscuri ale firmelor care le-au comercializat mai puțin de cinci ani înainte de 18 octombrie 2013.

O perioadă tranzitorie de cinci ani de la intrarea în vigoare a CETA vor putea fi comercializate și produsele cu trei asteriscuri ale firmelor care le-au comercializat mai puțin de 10 ani înainte de 18 octombrie 2013. Jambonul de Bayonne și brânza de Beaufort nu vor fi oprite de la comercializare în Canada pentru producătorii care le-au comercializat cel puțin 10 ani înainte de 18 octombrie 2013.

O altă prevedere „interesantă” se referă la faptul că o IG nu poate fi adăugată în principiu în Anexa 20-A, dacă este un nume care la data semnării CETA este listat în Registrul Uniunii Europene cu statutul „înregistrat” (valabil pentru statele membre ale Uniunii).

În textul TPP, părțile recunosc faptul că indicația geografică poate fi protejată prin marcă, un sistem sui generis sau orice alte mijloace legale (art. 18.30). Dacă o parte deține proceduri administrative pentru protecția sau recunoașterea indicației geografice, prin intermediul unei mărci sau al unui sistem *sui generis* (proceduri administrative pentru protecția și recunoașterea indicației geografice), atunci acea parte trebuie să ofere proceduri care să permită persoanelor interesate să conteste această protecție sau recunoaștere a IG, și care să ofere posibilitatea ca asemenea recunoașteri și protecții să fie refuzate sau neacordate în următoarele cazuri (art. 18.32):

1. IG poate crea confuzie cu o marcă aflată în proces de înregistrare în teritoriul părții, în baza bunei credințe;
2. IG poate crea confuzie cu o marcă preexistentă, ale cărei drepturi au fost dobândite în conformitate cu legea părții (problema în negocierile dintre UE și SUA în TTIP);
3. IG este un termen uzual ce descrie un anumit bun în teritoriul părții.

Următorul paragraf al Acordului TPP confirmă poziția americană în materie de IG, prevăzând că dacă o parte protejează sau recunoaște o IG, atunci acea parte trebuie să ofere cadrul procedural pentru părțile interesate de a căuta **anularea IG** pentru situațiile prezentate mai sus (art. 18.32), în condițiile în care (lit.3) termenul protejat sau recunoscut *nu mai îndeplinește condițiile pentru care protecția sau recunoașterea au fost acordate inițial de*

către parte. Cine stabilește dacă se mai îndeplinesc sau nu condițiile? Cum se determină dacă aceste condiții mai sunt îndeplinite sau nu?

În art. 18.33 din TPP se simte iar puterea de negociere americană, la această secțiune făcându-se precizări privind modul în care un termen este considerat generic sau nu. Astfel, partea trebuie să aibă „autoritatea” de a lua în calcul modul în care consumatorii înțeleg termenul în teritoriul părții (binomul percepția umană – indicația geografică, despre care nu se face nicio precizare în TRIPS), și anume:

1. dacă termenul asociat bunului în cauză descrie bunul respectiv în dicționare, ziare și pagini relevante pe internet;
2. modul în care bunul asociat termenului este promovat și folosit în comerț pe teritoriul părții.

La aceste prevederi, art. 18.34 din TPP mai adaugă și faptul că un termen individual, parte a unei IG cu mai mulți termeni, protejată în teritoriul unei părți, nu trebuie să fie protejat în cazul în care acel termen individual este un nume comun al produsului ce face obiectul indicației geografice.

După cum subliniază Watson (2015), SUA au propriile pretenții în negocierea TTIP care sunt la fel de nepopulare în UE cum este IG în SUA. El precizează că negociatorii americani au sarcina aproape imposibilă de a deschide Piața Unică Europeană pentru produsele agricole modificate genetic, carnea de la bovine hrănite cu hormoni, suine hrănite cu ractopamină sau carne de pui clorinată. Watson consideră că TTIP ar putea să includă concesii reciproce din care să rezulte un hibrid al celor două tipuri de pretenții.

„Statele Unite ale Americii nu vor accepta implementarea sistemului european de protecție a produselor agro-alimentare prin indicații geografice în viitorul Acord transatlantic de liber-schimb (TTIP)” a declarat, la data de 17 iunie 2016, la București, Michael Scuse, adjunctul Secretarului american pentru agricultură (Flux24, 2016).

Într-o scrisoare din anul 2014, semnată de 50 de senatori americani, care își exprimau preocuparea privind interesele agricole ale SUA, se precizează că: „UE folosește acordurile de liber schimb pentru a-și convinge partenerii comerciali să impună bariere în calea exporturilor SUA, invocând ca motiv protejarea indicației geografice. ... ne opunem ferm utilizării de către UE în mod gratuit a IG ca măsură protecționistă” (Cardin și Mikulski, 2014).

2.3 Siguranța alimentară și sănătatea animalelor și a plantelor

Siguranța alimentară împreună cu sănătatea plantelor și animalelor sunt tratate în TTIP la capitolul Măsuri sanitare și fitosanitare (SPS). În negocierea Parteneriatului, atât UE, cât și SUA doresc să creeze un sistem comercial bazat pe reguli care să asigure reducerea costului tranzacțiilor fără a afecta dreptul cetățenilor la o alimentație sănătoasă.

Asigurarea convergenței legislative în domeniul siguranței alimentare și al sănătății plantelor și animalelor este însă un deziderat mai greu de realizat. Orice încercare de „asalt direct” asupra diferențelor legislative în negocierile TTIP este contraproductivă, determinând

opoziții pe ambele maluri ale Atlanticului și reducând șansele de încheiere cu succes a negocierilor (Josling și Tangermann, 2016).

În negocierile privind TTIP, Uniunea Europeană urmărește: reducerea intervalului de timp în care SUA aprobă importurile de produse alimentare din UE; sprijinirea autorităților de reglementare din UE și SUA, astfel încât să conlucreze mai strâns pe viitor în legătură cu aspecte, precum bunăstarea animalelor, menținerea standardelor stricte ale UE în materie de siguranță alimentară. În acest domeniu, există unele aspecte sensibile sau controversate (Comisia Europeană, 2015).

Cogo (2016) evidențiază că există două mari diferențe referitoare la aplicarea și implementarea măsurilor sanitare și fitosanitare în relațiile dintre UE și SUA, și anume:

1. În UE există două niveluri de autoritate, în timp ce în SUA sistemul este mult mai centralizat. În Uniunea Europeană, primul nivel de autoritate îl reprezintă Comisia Europeană, prin intermediul Autorității Europene pentru Siguranța Alimentelor (EFSA), iar cel de-al doilea nivel este reprezentat de autoritățile competente ale statelor membre. În Statele Unite, principala autoritate în aplicarea standardelor SPS este Agenția de Protecție a Mediului (EPA).
2. Obținerea autorizației de introducere pe piață pe baza unei evaluări științifice (autoritățile din UE solicită studii realizate de laboratoare independente de producător, iar în SUA sunt suficiente studiile realizate de producător).

Tabelul 4: Aspecte sensibile sau controversate în materie de siguranță alimentară în cadrul negocierilor TTIP

Sensibilitate/motive de îngrijorare	Măsuri luate de UE
1. Siguranța alimentelor	
Prin încheierea TTIP, normele UE privind siguranța alimentelor vor deveni mai puțin stricte, pentru a se apropia de cele din SUA. TTIP va deschide o cursă către uniformizare la nivelul cel mai de jos.	Atât SUA, cât și UE au precizat că TTIP nu va modifica normele existente în materie de siguranță a alimentelor. UE își va păstra restricțiile privind hormonii sau agenții de creștere pentru șeptel, la fel cum SUA vor păstra normele privind poluanții microbieni.
Propuneri contestate	
a) SUA ar dori ca țările membre ale UE să înceapă să trateze carnea cu produse chimice în vederea eliminării bacteriilor dăunătoare (clor pentru pui, alți acizi organici pentru alte tipuri de carne).	- clorinarea apei cu care se spală carnea de pui este o practică curentă la nivelul industriei de resort din SUA; - Consiliul național privind carnea de porc din SUA ar dori ca UE să aprobe spălarea cărnii de suine cu acid lactic, tratament aprobat de Uniune în 2013 pentru carnea de vită în ideea că exporturile europene de carne de vită în SUA vor crește aplicând acest proces.
b) SUA ar dori ca Uniunea Europeană să accepte folosirea antibioticelor ca agenți de creștere	80% dintre antibioticele vândute în SUA sunt folosite pentru animalele de la care se obțin produse alimentare, inclusiv pentru stimularea creșterii. Potrivit unui studiu al Centrului de prevenire și control al bolilor (SUA), din 2013, anual se înregistrează aproximativ 23.000 de decese din cauze dezvoltării rezistenței la antibiotice. Prin urmare, cele două părți implicate în negocieri ar trebui să adopte standarde foarte

Sensibilitate/motive de îngrijorare	Măsuri luate de UE
	ridicate pentru a preveni folosirea antibioticelor în domeniu.
c) Industria cărnii din SUA cere ca Uniunea Europeană să permită folosirea ractopaminei, un hormon de creștere interzis în 160 de țări	Asociația nord-americană a cărnii, Consiliul național privind carnea de porc, Institutul american al cărnii și alte grupuri de lobby, exercită presiuni asupra autorităților americane pentru ca acestea să ia măsuri de ridicare a acestei interdicții de către Uniunea Europeană, întrucât nu există justificare științifică contra utilizării ractopaminei. Legat de această substanță există anumite îngrijorări ale specialiștilor, conform cărora aceasta ar bloca efectul medicamentelor în tratamentul astmului.
Sectorul agroindustrial american ar dori să folosească platforma TTIP pentru a „submina” principiul european al precauției, care consolidează standardele de securitate alimentară.	Se dorește ca UE să considere drept echivalente standardele americane privind securitatea alimentară, astfel încât orice standarde UE referitoare la bunăstarea animalelor, sau generate de progresul tehnologic să nu poată fi folosite pentru a bloca exporturile SUA.
2. OMG-uri	
„TTIP va obliga UE să permită cultivarea de plante modificate genetic.”	Cultivarea și comercializarea organismelor modificate genetic fac obiectul unui proces de autorizare, în conformitate cu legislația UE. TTIP nu va modifica această legislație. De asemenea, statele UE trebuie să-și dea acordul în legătură cu orice cultivare de plante modificate genetic. Această situație nu se va schimba prin TTIP.
Propuneri contestate	Detalii
a) Producătorii de cereale din SUA ar dori aprobarea de către UE a diferitelor tipuri de semințe ale soiurilor modificate genetic, pentru furajarea animalelor din UE.	Consiliul cerealelor și asociațiile agricole de resort din SUA doresc aprobarea mai rapidă, pe ansamblu, a diverselor modificări genetice introduse în plantele furajere. În prezent, în UE, fiecare modificare necesită aprobare separată, iar în SUA se realizează multiple modificări/ameliorări privind plantele. SUA sunt cel mai mare producător de porumb și al doilea producător de soia la nivel mondial. Potrivit USDA (Johnson și O'Connor, 2015), în 2014, 91% din producția americană de porumb și 94% din cea de soia proveneau din culturi modificate genetic. Companiile care produc OMG, cum ar fi Monsanto, DuPont, Syngenta, și-au folosit puterea financiară imensă în SUA pentru a nu se modifica legislația în defavoarea organismelor modificate genetic. Aceleași pârghii vor încerca să-și folosească puterea și pentru impunerea punctului lor de vedere în TTIP.
b) Uniunea Europeană ia în considerare restricționarea produselor lactate și din carnea puilor animalelor obținute prin clonare	Reprezentanții industriei de resort consideră că nici UE, dar nici SUA nu dispun de un sistem de monitorizare și identificare a produselor provenind de la puii animalelor clonate.
3. Bunăstarea animalelor	
„TTIP va obliga UE să adopte standarde mai modeste de bunăstare a animalelor.”	TTIP nu va modifica legislația UE privind bunăstarea animalelor. UE dorește să deschidă un dialog oficial privind bunăstarea animalelor cu autoritățile de reglementare ale Administrației

Sensibilitate/motive de îngrijorare	Măsuri luate de UE
	SUA. Obiectivul este de a face acest lucru în toate acordurile noastre comerciale bilaterale, astfel încât să promovăm cele mai înalte standarde posibile în materie de bunăstare a animalelor.
a) Producătorii americani doresc ca UE să elimine restricțiile privind subprodusele animale din furaje și hrana animalelor de companie.	Asociația americană a producătorilor de furaje (75% din producători) contestă reglementarea UE din anul 2002, care introduce restricții la astfel de subproduse animale, întrucât în ultimii zece ani, exporturile americane au scăzut cu 62%. Pe de altă parte, unele dintre subprodusele animale din furaje au facilitat răspândirea unor epidemii (gripa porcină, boala vacii nebune, febra aftoasă etc.) care au determinat pierderi economice semnificative crescătorilor de animale și au sporit riscul de îmbolnăvire în rândul oamenilor și animalelor de companie.
b) Producătorii americani din industria cărnii și din cea a produselor lactate doresc o relaxare a prevederilor UE privind bunăstarea animalelor.	SUA doresc eliminarea limitelor privind numărul de celule somatice ¹ în lapte.

Notă; ¹ Numărul celulelor somatice este un indicator de calitate a laptelui și se poate menține la cel mai scăzut nivel, dacă se iau măsurile cele mai eficiente de reducere a infecțiilor ugerului vacii, denumite mamite sau mastite.

Sursa: Comisia Europeană (2015); Institute for Agriculture and Trade Policy, USA (2014).

Din analiza datelor furnizate de OMC (Integrated Trade Intelligence Portal, I-TIP) privind barierele netarifare existente în relațiile bilaterale dintre SUA și UE rezultă că la nivel de standarde sanitare și fitosanitare, UE are impuse șapte măsuri împotriva SUA, iar SUA doar o măsură împotriva UE.

Dintre cele șapte măsuri sanitare și fitosanitare (SPS) impuse de Uniunea Europeană Statelor Unite, două au fost inițiate și au intrat în vigoare în anul 2015, la doi ani de la începerea negocierilor TTIP. Cele două măsuri SPS se referă la creșterea nivelului de control la importurile unor anumite furaje și alimente de origine nonanimală și vizează sănătatea umană, a animalelor și a furajelor. Celelalte măsuri impuse între anii 2011 și 2013 sunt legate de documentele necesare pentru importul din SUA de animale vii, embrioni de animale, alte produse de origine animală, certificări și analize.

Măsura SPS impusă de SUA se referă la importurile de păsări vii, păsări de curte, ouă, embrioni, carne de pasăre, precum și la actualizarea termenilor și definițiilor gripei aviare.

Josling și Tangermann (2016) consideră că problemele de siguranță alimentară care nu vor fi rezolvate în cadrul negocierilor privind TTIP sunt următoarele:

1. importul în UE al cărnii de vită provenind de la animale tratate cu hormoni.

Cetățenii, ONG-urile și mass-media din UE și-au exprimat în nenumărate rânduri dezacordul în acest sens. Deschiderea mai mare a pieței UE pentru importurile de carne de vită netratată cu hormoni din SUA ar demonstra americanilor că interzicerea hormonilor în carnea de vită nu este o barieră netarifară, ci o măsură justificată de îngrijorarea cetățenilor europeni. Ribera *et al.* (2016) arată că din ce în ce mai mulți cetățeni din UE preferă să plătească mai mult pe un kilogram de vită fără hormoni. Astfel, francezii sunt dispuși să plătească 25,72 euro/kg de carne de vită de calitate, fără hormoni; germanii 19,89 euro/kg; britanicii 20,08 euro/kg.

Autorul evidențiază că și americanii ar fi dispuși să plătească mai mult carnea de vită fără hormoni. Poziția consumatorilor s-ar îmbunătăți dacă aceștia ar putea găsi pe piață ambele tipuri de carne de vită (cu hormoni și fără hormoni), cererea și oferta indicând în final produsul preferat de majoritate.

2. convergența în privința organismelor modificate genetic (OMG) și a etichetării produselor care conțin OMG (în cadrul CETA nu s-a abordat deloc problema OMG);

3. ce produse chimice pot fi folosite pentru neutralizarea agenților patogeni de pe carcassele de pui.

Dudek (2014) evidențiază faptul că diferențele dintre SUA și UE în privința OMG datează de la sfârșitul anilor 1980, când Statele Unite au decis să reglementeze produsul și nu procesul, adică, indiferent de modificările genetice operate asupra produsului, acesta rămâne același produs. Prin urmare, porumbul modificat genetic (MG) se supune acelorași reglementări ca și porumbul nemodificat. În pofida faptului că Agenția americană pentru protecția mediului a dorit să reglementeze procesul de creare a OMG, alte instituții relevante (Biroul pentru politici privind știința și tehnologia, Departamentul pentru agricultură și administrația alimentelor și medicamentelor) au fost mai interesate de potențialul economic al OMG și au avut o influență mai mare în modelarea politicilor aferente. Prin urmare, arată autorul, în Cadrul de coordonare a reglementărilor privind biotehnologia din 1986 nu s-a considerat necesară o lege care să reglementeze OMG. Prin urmare, nu s-a introdus obligativitatea testării produselor MG înainte de comercializare.

Pe de altă parte, în UE, Direcția Generală pentru Mediu a devenit responsabilă pentru crearea Comitetului inter-servicii de reglementare a biotehnologiilor, principalul organism de reglementare a OMG din cadrul Comisiei. Abordarea europeană a fost diferită de cea americană, și anume: produsele MG urmau să fie reglementate diferit față de produsele tradiționale, atât timp cât procesul lor de realizare este diferit. Prin urmare, au fost create legi care să reglementeze în mod specific produsele MG și cele în al căror proces de producție se folosesc OMG. Așadar, abordarea europeană este una prudentială, în care riscul probabil este luat în considerare. În SUA, un produs nou creat, care combină o genă rezistentă la erbicide și una rezistentă la pesticide, nu mai trebuie aprobat pentru producție și consum, dacă cele două ameliorări au fost deja aprobate anterior, separat una de alta, pentru acea categorie de produs.

În UE, produsul care combină cele două ameliorări este supus unui nou proces de aprobare, chiar dacă separat, cele două ameliorări au fost aprobate la acea categorie de produs, testându-se probabil efectul lor sinergic.

Din această diferență de abordare derivă și alte probleme existente pe masa negocierilor TTIP, și anume etichetarea produselor MG sau care conțin în rețetă OMG. În Uniunea Europeană se menționează obligatoriu pe etichetă dacă un produs este MG, sau dacă în rețeta acestuia există ca ingrediente OMG sau derivate ale acestora. În SUA nu există reglementări federale în acest sens. Pe cale de consecință, practica europeană de etichetare este considerată de producătorii americani drept barieră netarifară. Lipsa reglementărilor din SUA în privința etichetării produselor MG, sau realizate folosind OMG și derivatele acestora, se datorează și unei lipse de conștientizare a cetățenilor americani în privința unor riscuri

asociate consumului unor astfel de produse. Lipsa de informare a cetățenilor americani a fost sprijinită și de lobby-ul marilor operatori din domeniul OMG.

Cogo (2016) subliniază că în UE cultivarea OMG este foarte limitată, atât în ceea ce privește suprafețele cultivate, cât și varietatea de soiuri. Astfel, doar două produse sunt în prezent autorizate: porumbul MON810, rezistent la insecte, a cărui suprafață cultivată nu depășește 1,5% din totalul suprafeței cultivate cu porumb a Uniunii, și cartofii pentru amidon BASF Amflora. Principalii producători de OMG din Europa sunt Spania, Portugalia, Republica Cehă, România și Slovacia.

Opoziția publică față de OMG a crescut în UE, fapt demonstrat prin numărul foarte redus de autorizații de cultivare și clauze de salvagardare introduse de unele state membre pentru a preveni intrarea pe piață și utilizarea pe teritoriul lor a culturilor MG autorizate la nivelul UE.

Tabelul 5: Nivelul de acceptare în UE a alimentelor modificate genetic și a animalelor clonate pentru consum uman (în %)

Țara/anul	Alimente modificate genetic	Clonarea animalelor pentru consum uman
Marea Britanie	44	24
Cehia	41	32
Irlanda	37	17
Portugalia	37	24
Spania	35	31
Malta	32	22
Slovacia	32	20
Ungaria	32	27
Danemarca	32	20
Olanda	30	15
Finlanda	30	19
Polonia	30	16
Belgia	28	18
Estonia	28	23
Suedia	28	10
UE	27	18
Italia	24	24
Austria	23	14
Germania	22	11
Slovenia	21	17
Luxemburg	19	11
Franța	16	6
România	16	17
Letonia	14	13
Bulgaria	13	21
Croația	13	8
Lituania	11	12
Grecia	10	13
Cipru	10	14

Sursa: USDA Foreign Agricultural Service GAIN report (2015).

În tabelul 5 se observă că Marea Britanie (44%), Cehia (41%) și Irlanda (37%) se remarcă printr-un procent mai ridicat al cetățenilor care acceptă OMG. La celălalt capăt al clasamentului se află Lituania (11%), Grecia (10%) și Cipru (10%). În privința gradului de acceptare a animalelor clonate pentru consum uman, primele trei clasate sunt Cehia (32%), Spania (31%) și Ungaria (27%), iar pe ultimele locuri sunt Suedia (10%), Croația (8%) și Franța (6%).

Tabelul 6: Percepția opiniei publice americane în privința OMG

2001	2006
29% sigure	34% sigure
25% nesigure	29% nesigure
46% nicio părere	37% nicio părere

Sursa: Dudek (2014).

În tabelul 6 se constată o creștere ușoară a ponderii cetățenilor americani preocupați de efectele negative ale OMG. Într-un sondaj de opinie mai recent, publicat de CBS News (2015), 66% dintre americani sunt în favoarea etichetării produselor care conțin OMG și doar 7% se opun ideii, restul neavând nicio opinie.

Un sondaj realizat de ABCNEWS.com, prin intermediul telefonului, în rândul unui eșantion reprezentativ de adulți din SUA, în luna iunie a anului 2016, a generat următoarele rezultate:

- 52% dintre cetățenii americani consideră că alimentele modificate genetic sunt nesigure pentru consum;
- 13% nu știu ce să răspundă;
- 93% susțin că guvernul federal ar trebui să impună ca pe eticheta produselor modificate să fie precizat clar acest lucru (produs modificat genetic sau produs al bioingineriei);
- 57% consideră că nu ar cumpăra produse etichetate ca MG (modificate genetic);
- 52% dintre americani ar cumpăra produse care sunt etichetate ca fiind cultivate organic.

Comparând aceste rezultate cu cifrele din tabelul 6 prezentate de Dudek (2014), se observă o creștere a apetenței cetățenilor americani pentru produse alimentare care nu conțin organisme modificate genetic și o orientare către produsele alimentare care au la bază ingrediente crescute organic.

Prin urmare, încet, dar sigur, sporește presiunea cetățenilor asupra autorităților americane în direcția reglementărilor ce vizează siguranța alimentară. Companiile producătoare de OMG (Monsanto, DuPont, Syngenta etc.), care și-au folosit forța financiară imensă în SUA pentru a nu se modifica legislația în defavoarea organismelor modificate genetic și care au făcut un lobby puternic pentru promovarea propriilor interese în cadrul TTIP, se vor confrunta în curând cu această schimbare de percepție în rândul consumatorilor americani, influențați, probabil și de conservatorismul manifestat de cetățenii UE în această privință.

3. Concluzii

Ideea de realizare a unei zone de liber schimb care să cuprindă UE și Statele Unite ale Americii nu este nouă și are la bază crearea unui bloc comercial transatlantic, bazat pe doi piloni de baza, și anume euro și dolarul, care asigură în prezent aproape jumătate din PIB-ul mondial.

Există câteva analize ale impactului pe care încheierea TTIP l-ar avea asupra performanțelor economice ale celor două entități partenere, majoritatea evidențiind evoluții favorabile creșterii PIB, între +0,3% și +2,3%.

Pe lângă avantajele economice, UE și SUA urmăresc și interese strategice, încercând să „facă jocurile la nivel mondial, cât încă se mai poate”, având în vedere ascensiunea țărilor BRICS și nu numai.

Negocierile, cu precădere în SUA, au fost apreciate ca fiind lipsite de transparență. În cazul Uniunii, doar presiunile cetățenilor, ONG-urilor și altor organizații au determinat publicarea mandatului de negociere al Comisiei Europene și a textului propunerilor negociatorilor europeni.

UE și SUA asigură protecția denumirilor de origine în moduri diferite: UE prin indicația geografică și SUA prin marcă. De aici, o serie întreagă de discuții de pe poziții rigide din partea europenilor, ca păstrători ai tradițiilor și ai unui anumit mod de viață, și americani, care s-au obișnuit cu Chianti-ul de California și parmezanul local și nu vor să renunțe la comercializarea acestora sub mărcile consacrate pe piața SUA. Ca și în cazul CETA, UE dorește să impună SUA o listă cu produse având IG. Totuși, CETA deschide poarta abordării americane, conform căreia anumite produse vor putea fi comercializate în Canada când utilizarea acestor termeni este însoțită de expresii ca: „tip”, „stil”, „imitație” sau asemănătoare. În cadrul TPP, părțile recunosc faptul că indicația geografică poate fi protejată prin marcă, un sistem sui generis sau orice alte mijloace legale. Cel puțin până în prezent, atât unii oficiali americani, cât și omologii lor europeni au declarat că nu sunt dispuși să facă concesii pe IG.

O altă temă sensibilă este aceea a siguranței alimentare și a sănătății plantelor și animalelor. Din această perspectivă, am evidențiat diferențele în organizarea, reglementarea și controlul măsurilor SPS la nivelul UE și al SUA. Printre problemele identificate drept sensibile pe agenda negocierilor se numără următoarele: importurile în UE de carne de vită provenind de la animale tratate cu hormoni și de carne de porc de la animale tratate cu ractopamină; divergența în abordarea organismelor modificate genetic (diferențele privind testarea și certificarea OMG în SUA și UE) și a animalelor clonate pentru consum uman; produsele chimice folosite pentru neutralizarea agenților patogeni de pe carcasele de pui.

Printre cele mai deschise țări din UE în privința utilizării OMG se află Marea Britanie, Irlanda și Cehia, primele două cu puternice conexiuni în SUA, iar printre țările cele mai reticente față de OMG figurează Lituania, Grecia și Cipru.

Deși lobby-ul american al companiilor care produc OMG este foarte puternic, blocând până în prezent legislația relevantă în materia etichetării produselor care au în rețetă OMG, consumatorii americani sunt din ce în ce mai conștienți de importanța calității produselor alimentare, așa cum au arătat sondajele efectuate în 2001, 2006 și 2016. Trendul „bio” al consumatorului american reprezintă primul element de convergență în privința SPS, care ar putea determina o aliniere a pozițiilor UE și SUA într-un orizont de timp mediu spre lung.

Este însă de așteptat ca negocierile privind TTIP să fie și mai dificile în perspectivă, date fiind schimbările intervenite în viziunea noii Administrații americane asupra politicii comerciale americane, deși, așa cum a subliniat cancelarul german Angela Merkel, TTIP este de fapt un acord bilateral, iar acordurile comerciale bilaterale sunt prioritare pentru președintele Donald Trump.

Referințe bibliografice

- Cardin, B & Mikulski, B. (2014). Letter to Tom Vilsack, Secretary of the Department of Agriculture and Michael Froman, United States Trade Representative - Effort to Protect Dairy Farmers and Producers in Maryland and Across Nation. Accesat la adresa: <https://votesmart.org/public-statement/859886/letter-to-tom-vilsack-secretary-of-the-department-of-agriculture-and-michael-froman-united-states-trade-representative>
- CBS News. (2015). Americans weigh in on GMO labeling in new poll. Accesat la adresa: <http://www.cbsnews.com/news/poll-most-americans-want-labels-on-genetically-modified-foods/>
- Comisia Europeană. (2013). Schimburile comerciale: o sursă- cheie de creștere economică și de creare de locuri de muncă în UE. Contribuția Comisiei la Consiliul European din 7-8 februarie 2013. Accesat la adresa: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/march/tradoc_150691.pdf
- Comisia Europeană. (2015). Esența TTIP. O prezentare generală și un ghid pentru fiecare capitol în parte, pe înțelesul tuturor.
- Dudek, C. M. (2015). Rhetoric and Reality: The Trade Challenge of Genetically Modified Organisms. The TTIP, 111.
Accesat la adresa: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2015/september/tradoc_153782.pdf
- Efler, M, Huber, R. (2014). TTIP and democracy - where is the problem? Newrop Magazine. Accesat la adresa: http://www.newropeans-magazine.info/TTIP-and-democracy-where-is-the-problem_a92.html
- Erixon, F. (2013). The Transatlantic Trade and Investment Partnership and the Shifting Structure of Global Trade Policy. CESifo Forum 4/2013 (December). Accesat la adresa: <http://www.cesifo-group.de/ifoHome/publications/docbase/details.html?docId=19104211>
- EUIPO. (2016). Intellectual property rights intensive industries and economic performance in the European Union. Industry-Level Analysis Report, October 2016 Second edition. Accesat la adresa: https://euiipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/observatory/documents/IPContributionStudy/performance_in_the_European_Union/performance_in_the_European_Union_full.pdf
- European Commission. (2015). Investor-to-State Dispute Settlement (ISDS), Some Facts and Figures. Accesat la adresa: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2015/january/tradoc_153046.pdf
- European Commission. (2016). Conclusion of the 14th TTIP Negotiation Round. Statement by Ignacio García Berceo, EU Chief Negotiator for TTIP, 15 July. Accesat la adresa: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2016/july/tradoc_154811.pdf
- European Commission. (2016a). Trade SIA on Transatlantic, Trade and Investment Partnership (TTIP) between the EU and USA, Annexes to Interim Technical Report. Accesat la adresa: <http://www.trade-sia.com/ttip/wp-content/uploads/sites/6/2014/02/TSIA-TTIP-draft-Interim-Technical-Report.pdf>

- Felbermayr, G. (2016). Economic Analysis of TTIP. Ifo Working Paper No. 215. Ifo Institute. Accesat la adresa: https://www.cesifo-group.de/ifoHome/publications/working-papers/ifoWP.html?ifoWPlist.query=*&ifoWPlist.facet_author=Felbermayr,+Gabriel
- Flux24. (2016). Oficial american, declarații tranșante la București: SUA NU ACCEPTĂ produsele tradiționale, VREM culturi MODIFICATE GENETIC. Accesat la adresa: Oficial american, declarații tranșante la București: SUA NU ACCEPTĂ produsele tradiționale, VREM culturi MODIFICATE GENETIC
- Gaeta, D. & Corsinovi, P. (2015, April). Traditional Terms and Appellation wines: debates insight of TTIP negotiation. In *145th EAAE Seminar "Intellectual Property Rights for Geographical Indications: What Is at Stake in the TTIP"*.
- Griffith, M., Steinberg, R., Zysman, J. (2015). Great Power Politics in a Global Economy: Origins and Consequences of the TPP and TTIP. UC Berkely. Accesat la adresa: <http://www.brie.berkeley.edu/wp-content/uploads/2015/02/Great-Power-Politics-in-a-Global-Economy-Origins-and-Consequences-of-the-TPP-and-TTIP.pdf>
- ICSID. (2015). THE ICSID CASELOAD – STATISTICS. (ISSUE 2015-2). Accesat la adresa: [https://icsid.worldbank.org/apps/ICSIDWEB/resources/Documents/ICSID%20Web%20Stats%202015-2%20\(English\).pdf](https://icsid.worldbank.org/apps/ICSIDWEB/resources/Documents/ICSID%20Web%20Stats%202015-2%20(English).pdf)
- Johnson, D. & O'Connor, S. (2015). These Charts Show Every Genetically Modified Food People Already Eat in the U.S. Accesat la adresa: <http://time.com/3840073/gmo-food-charts/>
- Nataraj, G. (2016). Will TTIP survive Brexit? Accesat la adresa: <http://bruegel.org/2016/07/will-ttip-survive-brexite/>
- Parker, R. W. (2016). Four Challenges for TTIP Regulatory Cooperation (April 24,). Columbia Journal of European Law, Vol. 22, No. 1, 2016. Disponibil la : <https://ssrn.com/abstract=2769528>
- Parlamentul European. (2017). Relațiile transatlantice: SUA și Canada. Accesat la adresa: http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/ro/displayFtu.html?ftuId=FTU_6.6.1.html
- Richter, P. M., Schäffer, G. F. (2014). *The Controversy over the Free-Trade Agreement TTIP* (No. 42). DIW Berlin, German Institute for Economic Research.
- Schubert, M. & Saz-Carranza, A. (2016). Investor-State Dispute Settlement & the Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP).
- StiriAgricole. ro. (2015). Germania se opune intențiilor SUA privind comercializarea organismelor modificate genetic în UE. Accesat la adresa: <https://www.stiriagricole.ro/germania-se-opune-intențiilor-sua-privind-comercializarea-organismelor-modificate-genetic-in-ue-19403.html>
- USDA Foreign Agricultural Service GAIN report (2015). EU-28. Agricultural Biotechnology Annual 2015. Disponibil la: http://gain.fas.usda.gov/Recent%20GAIN%20Publications/Agricultural%20Biotechnology%20Annual_Paris_EU-28_7-23-2015.pdf
- Vinceti, D. (2016). Public procurement could be next TTIP deal breaker. Disponibil la: <http://www.euractiv.com/section/trade-society/news/public-procurement-could-be-next-ttip-deal-breaker/>
- Watson, W., K. (2015). Geographical Indications in TTIP: An Impossible Task. Cato Institute. Accesat la adresa: www.cato.org/publications?cato-online-forum/geographical-indications.
- Wirth, D. A. (2015). Geographical Indications, Food Safety, and Sustainability Challenges and Opportunities. *Boston College Law School Legal Studies Research Paper*, (359).

Vă rugăm să citați acest articol astfel:

Dumitrescu, G., C. (2017). Parteneriatul Transatlantic pentru Comerț și Investiții (TTIP) – Probleme sensibile în cadrul negocierilor. *Revista de Economie Mondială*, 9(1), pp. 28-47
